∞*הלכה כר' יוםי ומודה ר' יוםי שאם עבר

ועבד עבודתו יכשרה אמר רב יהודה אמר

רב • הלכה כר' יוםי ומודה ר' יוםי ישאם מת

ראשון שחוזר לעבודתו פשיטא מהו דתימא

הויא ליה צרה מחיים קמ"ל: ר' יהודה אומר

אף אשה אחרת מתקינין לו: ורבגן גמי הא

חיישי לשמא אמרי לך רבנן מומאה שכיחא

שמיתה סלא שכיחא: אמרו לו א״כ אין לדבר סייתה סלא

סוף: שפיר קא אמרי ליה לרבי יהודה ורבי

יהורה אמר לך למיתה דחדא חיישינן למיתה

דתרתי לא חיישינן ורבנן אי איכא למיחש

אפילו למיתה דתרין חיישינן ורבגן נימרו אינהו לנפשייהו אמרי לך רבגן כ"ג זריז הוא

אי זריז הוא למה מתקינין כהן אחר כיון

רעבדינן ליה צרה כל שכן דמודרו מפי ומי

סגי ליה בתקנתא ביתו אמר רחמנא והך לאו

ביתו היא דמקדש לה והא כמה דלא כנים

לה לאו ביתו היא דכנים לה א"כ • הוה ליה

שני בתים ורחמנא אמר יוכפר בעדו ובעד

ביתו יולא בעד שני בתים ידהדר מגרש לה אי מגרש לה הדרא קושיין לדוכתא לא

כיון דאמרי אי איכא למיחש חיישינן נמי למיתה דתרתי נימרו נמי

בטומאה אי איכא למיחש חיישינן נמי לטומאה דתרי ואין לדבר סוף:

זריו הוא. ונשמר מן הטומאה אבל מיתה אין מסורה בידינו: בחקנחא.

בהזמנה: הדרח קושיין. דשמח תמות: על מנת שתמותי. ביוה"כ וחם

מתה בו ביום נמלא גט למפרע ואין

כאן אלא בית אחד ואם לא מתה

היא ומתה חבירתה נשארה לו זאת

שחין הגט גט. וכל סוגיא זאת אין

תירולין שבה יכולין לעמוד כי יש

להן תשובות רבות ואינו אלא כי

מלמדין אותנו (א) ואם תאמר כו יש

להשיב כן ואינו משיב כל תשובות

שיש להשיב כי באחת הוא מסלקו

לתרך בענין אחר עד שהעמידה

על מכונה: ודילמה לה מייסה. וחין

הגט גט: (כ) ע"מ שלא המות. ואי

לא מתה כדקאמר הוה ליה גיטא

למפרע: כהאי גוונא. שהתנאי תלוי

בחייה מי הוה גט: אין זה כריסות.

שהרי כל ימי חייה קשורה בו ואנן

כריתות בעינן: כל ימי חיי פלוני

הרי זה כריתות. ותינשה לחחר

מיתת פלוני וגם מהיום הוא גע

שאם קלקלה אין כאן חיוב אשת

אים שאינו אלא כחשש שמא תשתה

יין בחיי פלוני: שלא סמוס הברסיך.

ואי לא מתה חבירתה הוה לה גט

למפרע ואין כאן אלא בית אחד:

do

צריכא דמגרש לה על תנאי דאמר לה הרי זה גימיך על מנת [שתמותי

ודילמא לא מייתא והוה ליה שני בתים אלא דאמר לה הרי זה גיפיך על מנת]

שלא תמותי אי לא מיתה מיגרשא לה ואי מיתה הא קיימא הך ודילמא היא

לא מיתה והוה ליה גיטא דהאי גיטא ומייתא חברתה וקם ליה בלא בית אלא

דאמר לה על מנת שתמות [אחת מכם] מיתה הא קיימא הך מיתה הך הא

קיימא הא ודילמא לא מייתא ולא חדא מינייהו והוה ליה שני בתים ועוד כי האי

גוונא מי הוי גימא יוהאמר רבא יהרי זה גימיך על מנת שלא תשתי יין כל ימי

חיי וחייכי אין זה כריתות כל ימי חיי פלוני הרי זה כריתות אלא דאמר לה הרי

זה גיטיך על מנת שלא תמות חברתיך אי לא מיתה חברתה מיגרשא ואי מיתה

הא הא קיימא הא ודילמא מייתא חברתה בפלגא דעבודה ואיגלי מלתא

מם אבג מיי׳ פ״ל

יוה"כ הלכה ג:

ב ד ה מיי׳ פ״ה מהל׳ כלי

המתקדש הלכה י: גא ו מיי׳ פ״ח מהלכות

גירושין הלכה

[טוש"ע אה"ע סימן קמג

:סעיף כן

תורה אור השלם

ו. וְהַקְרִיב אַהֲרֹן אֶת פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לוֹ וְכִפֶּר

בַּעֵדוֹ וּבַעֵד בִּיתוֹ:

ל) וטי׳ סוס׳ יבמוס כו: ב. ד"ה וחכמים אומרים], ב) וסוכה כג.ז. ג) ועירוביו טו: סוכה כד: גיטין כא: טו: סוכה כד: גיטין כא: פג: ע"ש], ד) [ברכות כת.], ד) [ל"ל דבפי התכלת (מה:)], ו) כר"ש בן נוס, 1) [דבס"פ התכלת [שם דף נב:)], ח) [לפנינו הגיר׳ בפרק ב"ש רבא במקום רב יוסף], ט) [ל"ל כל], י) ווע"ע תום׳ סנהדרין נא: הלכתה ותום׳ מה. פז. ד"ה הלכתא ותום" מנחות מה: נב: ד"ה הלכה יתוס׳ שבת קלג. ד״ה ותנן],

גליון הש"ם

גמ' הלכה כר"י. עיין תשונת פנים מאירות ח"ב סי נא: שם הו"ל ב' בתים. עי׳ משנה למלך פ"ג הי"א מהל' עבדים:

מוסף רש"י

אין זה כריתות. דהא כל ימיה קשורה בו שמחמתו היא נמנעת מלשתות יין ותנאי זה תלוי והולך לעולם ומנטר וה מנור והוק לפונט ואין זה הבדלה (עירובין טו:) שאין מפרידן אלא המות דעד יום מותה קשורה כו (גיטין פג:). הרי מיד והיא וה כריתות. תקיים התנאי (שם).

תום' ישנים בר' יוםי. אין להקשות כאן הלכתא למשיחא כי היכי דפריד למשיחה כי היכי דפריך נמשיחה כי היכי דפריך בובחים פרק ב"ש [מה, ה] גבי פיגול ובסנהדרין [נא, הכא אינטריך בומן הוה כגון אם העבירו זקן מנשיאותו שנוהגין בו כבוד, כי ההוא מעשה דר"ג ורבי אלעזר בן עזריה בברכות [כח, h]. וכן בקידושין [עב, ב] גבי ממזרים ונתינים כשרי לעתיד לבוא דפסק שמואל כר' יוסי, ונפקא מינה למשפחה שנטמעה נטמעה, כי אין לחוש כל כך פן יחזרו ויתגלו. וכן בפסחים פרק אלו דברים [סו, א] דקאמר ר' עקיבא גבי הואה שבות כל מלאכה שאפשר לעשוחה מערב שבת כו', דמשמע נמי דאפילו מכשירין דאיכא כרת לא דחו שבות. אבל יש לגמגם על ההיא דמנחות נכתנם על ההית דתוחות בפרק החכלת (בג, ב] דקאתר החם א"ר יותן הלכה כאבא יוםי בן דוסאי דאמר מפריש לה שני קמצים, והאתר רבי יותן הלכה כחם משנה דתן חמשה קמלים כו', דמאי מתשה קמננים כרי, דומה שייכא (בזה מן) [בזמן] הזה, ושמא לא בא אלא אליבא דסתם משנה. אי נמי רבה הוא דמקשי ולא שאר אמוראים. ורבינו אריה שמע בשם רבינו חיים אבי אמי נ"ע דלא שייך למיפרך הלכתא למשיחא אלא היכא

לומר נראין דברי אבא יוסי בן דוסאי והתלמוד הקשה שר' יוחנן רגיל לומר דבריו

שיש עצירה דדבר גגון פסול דובחים ושריפת בת כהן דסנחים ושריפת בת כהן דסנהדרין שהרי זה הדבר אין רגיל להיות שאיט לריך עד ימות המשיח, וגם אז לא יהיה הדבר שיהיו כולם לדיקים. אבל קשה לי קלת שמצינו בכמה מקומות שמממה כך כדאמרינן לעיל [ה, ב] כיצד מלבישן לעמיד לבא בשימיו אהרן ובניו ומשה רביט עמהם, והיינו כמו הלכחא למשיחא שאינו לריך עכשיו כלל לכך, וכן פרק במרא דנדה [ע, ב] גבי מחים לעמיד לבא לריכין הואת שלישי ושביעי כר. מיהו התם אינו יודע לחרך כלום. שיתה דא שביחא. וא״מ דהכא לא חיישי רבע למיתה ואילו ביבמות בפ׳ ד׳ אחין [כו, א] קאמר ודילמת אדמנים חד מיית אידך וקמבטל מנוח יבמין. ו"יל (דמילתמ) [דלמיסה] דומן מרובה חיישיון, למיחה דיומא לא חיישין וא"מ. הא אאמריע בפרק כל הגט [גיטין כת, א) דפריך נחקר דהרי זה גיטיך שעה אחת קודם מיימון אסורה לאכול במרומה מיוד על ההיא דהלך למדינת הים הרי זו אוכלת בתרומה בחוקח שהוא קיים, ומשני אביי הא ר"מ דלא חייש למיתה והא ר" יהודה דחייש למיחה, רבא אמר לשמא מת לא חיישינן שמא ימות תנאי היא, אבל אביי דלא מפליג בין שמא מת לשמא ימות משמע דלא חייש לנמיסה, רכם חמר כשמח מת כם חיישיש שמח ימות תנהי היה, חבר חביי דכם מפניג בין שמח מת נשמח ימות משמע דרם חייש לשמח ימוח אפילו אמן מרובה. "יל דמכל מקום לא חייש אפיי לשמח מת אמן מרובה, אכל לשמח ימוח אוקו מרובה מיהא חייש. אי נמי אפיי לית ליה טעמת דאין יקה אלא אית ליה יש זיקה כרהוה ס"ף מעיקרא בדי אחין ולית ליה כלל דבטול מאוח ימוח ב אביותה דתרתי גפי חיישיגן. וא"ח הא אמריען בפרק די אחין אי הכי חמשה נמי, ומשני למיסה דחד חיישיען למיסה דמרחי לא חיישיען. י"ל דביום אחד כמו כן שיש לחוש למיסה דחדא יש לחוש למיסה דחרתי דהא והא לא שכיחא, אבל אומן מרובה שכיחא טפי

הלבה כר' יוםי. תימה הילכתא למשיחא דכי ה"ג פריך בזבחים פרק ב"ש (דף מה.) ובפרק ד' מיתות (סנהדרין דף נא:) ויש לומר דאיכא נפקא מינה אפילו בזמן הזה לפרנס הממונה על הליבור ועבר מחמת אונס שכשיעבור האונס חוזר לשררתו וגם נוהגין כבוד בשני כי ההוא מעשה דר"ג

וראב"עדי וההיא דבפ׳ קמא דתענית (דף ד:) דפסיק כר"ג דאמר בז' במרחשון שואלין הגשמים ומוקי לה בומן שבית המקדש קיים י"ל דנפקא מינה אפילו בומן הזה לבני [בבל דאית] להו פירי בדברא כדאיתא התם והא דאמר בפסחים פ' אלו דברים (ד' סו.) גבי פסח כלל אמר ר"ע כל מלאכה שאי אפשר לעשות מע"ש דוחה את השבת ופסיק בגמרא (דף סט:) הלכה כר"ע יש לומר דנפקא מינה לענין מילה ואע"ג דגבי מילה נמי פסיק רב יהודה הכי בפרק ר"א דמילה (שבת דף קלג.) מ"מ פסיק הכי בתרי דוכתי לאלומי פיסקא דמילה וקשה ס' (דבס"פ התכלת (מנחות ד' נב.)) פסיק י כר"ש וכאבא יוסי בן דוסתאי גבי חביתי כ"גי) וי"ל דאין הש"ס תופס זה בהשיח הילכתה למשיחה אלה רב יוסף מקשה אותו בפרק ד' מיתות (סנהדרין שם) ובפרק בית שמאים) אבל הש"ם אינו חושש כי היכי דמהדר ליה לרב יוסף בפרק בית שמאי אלא מעתה ש' (כו') שחיטת קדשים לא ניתני ורבי׳ חיים כהן ול"ל תירץ דלח פריך הכי אלא היכא דאיכא תרתי הילכתא

למשיחא ועבירה כגון ההיא דפרק ב"ש דאיירי בפיגול ובפרק ד' מיתות גבי בת כהן שזינתה וכיון דאיכא תרתי מילתא דלא שכיחא היא ולא הוי ליה למיפסק הילכתא במילתא דלא שכיחה כללי: דמגרש לה על תנאי. המתרן היה דעתו לתרץ כדמסקינן דלחדא אמר לה הרי זה גיטיך על מנת שלא תמות חברתיך ולחדא אמר לה הרי זה גיטיך על

מנת שאכנס לבית הכנסת אלא שבעל הש"ס לא מסיק למילמיה של המתרץ והולך ומדקדק בפירוש דמילמיה דאמר לה על מנח שחמותי כו' כלומר היכי בעיח למימר על סנאי אי דאמר לה על מנח שחמותי ודילמא לא מתה והוו להו שני בתים אלא דאמר לה על מנח שלא חמות וכו' אהא נמי איכא למיפרך וכו׳ עד מסקנא דמילתא כולה מדברי בעל הש״ס שדקדק מעצמו פירושא דמילתא דשינויא דעל חנאי ולא מיחוקמא ליה אלא כדמסיק דלחדא אמר ע"ימ שלא תמות הברתיך וכו' ותדע שהוא כן דכל הנך אלא דאמר לה הם מדברי המקשה שהולך ומדקדק מכח קושיות עד שהוא יורד על האמת דבכולם יש דל"ת אלא דאמר ובשינויא בתרא גרס אלא לחדא אמר לה הרי זה גיטיך ע"מ שאכנס לבית הכנסת ולפי שהמקשה

למפרט

יור על המנות דבכונם של דע ת מנה דמות ובשימו בתור וגום מנות מות מה הרי זה בשקף עי ת מהנום ובשי שהתוחה בעלמו מסיק כך ואין דעתו להקשות על אותו מיון גרסינן לחדא ול"ג דלחדא בדל"ת: על מנת שתמותי. הוה מצי למיפרך א"כ אמאי מגרש לה י"ל איכא למימר על מנת שתמותי בפלגא דעבודה הלכך מגרשה דלא ליהוו עד ההיא שעתא שני במים: על מנת שתמות אחת מכם. הוה מצי למיפרך ודילמא מסה לה חדא מנייהו והוה ליה גיטא וקם ליה בלא בית אלא ניחא ליה טפי למיפרך ודילמא לא מתה ולא חדא דהא שכיח טפי: בל ימי חיי וחייבי בו׳. מימה לר"י דבפרק המגרש (גיטין דף פג:) אמרינן אמר רבא ה"ז גיטיך ע"מ שלא תשתי יין כל ימי חיי אין זה כריתות כל ימי חיי פלוני הרי זה כריתות ופריך מאי שנא חיי פלוני דדילמא מיית ומקיימה ליה לתנאיה חיי דידיה נמי דילמא מיית וכו' עד אלא כל ימי חייכי אין זה כריתות כל ימי חיי וחיי פלוני הרי זה כריתות והשתא קשה דסוגיא דהכא אינה לא כדאמר ס"ד מעיקרא התם ולא כמסקנא ועוד הקשה ר"י מאי האי דאי לא חלא בחיי חבירתה לחודא הוי גט ובשביל שחלה או בחייה או בחיי חבירתה מיגרע גרע ונ"ל דנקט הכא לישנא דמעיקרא ודמסקנא דהתם וה"פ והאמר רבא כל ימי חיי היינו לישנא דמעיקרא וכ"ש כל ימי חייכי אין זה כריתות פירוש בין שאמר כל ימי חיי כדמעיקרא בין שאמר חייכי כדמסקנא דהתם אין זה כריתות והכא כל ימי חייכי הוא וא״כ פריך שפיר לכל לישני דהתם דאט"ג דאילו לא אמר אלא ט"מ שחמות חברתיך הוי גיטא השתא דחלה החנאי נמי במיחתה איכא למימר דמיגרע גרע דכל היכא דאיכא תנאי דאפשר דמקיים במיתתה ויחולו קיום התנאי והגט בשעת מיתתה אין זה כריתות והכא נמי אי מייתא איהי ברישא הרי חל קיום התנאי והגט ביחד במיתתה ולא דמי להיכא דאמר על מנת שתמות חברתיך דכי מייתא חבירתה ברישא חייל גיטה בחייה של זאת ואי היא מייתא ברישא לא חל גיטא: [ועי מוס׳ גיטין פג: ד״ה כל כו׳ שהניחו סוגיא זו בקושיא]:

אלא ראמר לה הרי זה גימיך על מנת שתמות חברתיך. נראה לפרש דאמר לה נמי הא וקאי אמאי דסליק מיניה דשני דאמר ע"מ שלא תמות חברתיך ופריך ודילמא מייתא בפלגא דעבודה כו' ומשני דאמר לה תרוייהו לישני הרי זה גיטיך על מנת שלא תמות חברתיך ואמר לה נמי על מנת שתמות חברתיך בפלגא דעבודה דאי לא אמר לה אלא על מנת שתמות חברתיך הוה ליה למיפרך ודילמא לא מייתא חבירתה והוו ליה שני בתים והא שכיחא טפי דלא מתה כדפי׳ לעיל [ד״ה ע״מ שתמות] אלא על כרחך מיירי דאמר לה תרוייהו לישני:

יל [ד"ה ע"מ שתמות] אלא על כרחך מיירי דאמר לה תרוייהו לישני: לחקן אותו נמי יש קצמ לדבר סוף בשלש או ארבע מיהא ולהכי פריך כיון דמיישיט לטומאה שנוכל לחקן, מיחה נמי חוכל לחקן ע"י שלש נשים או ארבע יהיה לדבר סוף, ותשני מותאה שכיחה ורו. לא בעד שני בתיבו ותה שכתוב (דהייב כד, גן רושה אל וי יחידע נשים שמים ויולד נים ובעה שני בתיבו ותה שכתוב (דהייב כד, גן רושה אל וי יחידע נשים שמים ויולד נים ובעה שתם מיה מנכך אלה הא גישיך על שנת שתםותי. (דהוי) (והוי) מני לתפכך וכי האי גוונא מי הוי גיעא והאמר כה הרי זה גיעיך ע"מ שלא תשמי יון כוי כדלקמן, ועוד דאי מתה אין לריך כלל

שתמותי וכו׳ מלמדין אותנו שאם תאמר כן: (3) ד"ה ע"מ שלא תמות דבור זה ל"ל קודם ד"ה ע"מ שתמותי:

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה על מנת

רבינו חננאל אמר רב הילכתא כר' יוסי ומודה ר' יוסי שאם עבר ועבד עבודתו כשרה. אמר רב הלכתא כר' יוסי ומודה ר' יוסי שאם מת ראשון שני חוזר לעבודתו. אחרת מתקינין לו כו׳. והא רבנן נמי חיישי לשמא ומתקינין לו כהן . אחר תחתיו. ודחי טומאה שכיחא מיתת אשתו לא מילתא דלא שכיחא היא. ומי סני לה בחקנתא גרידא [הא] לא קנאה מה הועיל.

ושקלו וטרו בהא ואוקמוה דמקדיש לה וכנים לה

תום' ישנים (המשך) מיתה דחדא ממיתה דתרתי. אי נמי מטמא כדאמרינו דמעלה עשו בכפרה ויש לחוש יותר. ובסוכה בפרק הישן [כג, ב] פריך על ההיא דאביי אדאביי ומשני איפוך הא ר"מ [דחיים למיתה] הא רצי יהודה דלא חיים, וטעם דרבי יהודה דהכא משום מעלה. ארט יושנט מעמט, אבל למסקנא דהתם לא לריכנא תו לטעמא דאיפוך ולטעם דמעלה עשו בכפרה. למאי דבעי בפרק הישן דטעמא דרבי יהודה משום דמעלה אע"ג דבעלמה לה חייש, היכה שלש מחלוקות בדבר, דרבי יהודה חיים דוחת בכתרה. יהוצה מיים דוקו בכפרה, ור״מ אפילו בעלמא [חיים], ורבנן דהכא אפילו בעלמא לא חיישי. דעבדינן דיה צרה כ"ש רמודרו מפי. וא"ת מאי האי דקאמר לעיל ניחוש לשמה [ימוח] ומשני דחיישינן לטומהה משום דשכיחה, מהי קושיה הה הכא קאמר דמתקינין לו כהן משום דלודרו טפי ועל ידי כך הוא מתוקן, אבל גבי מיתה אי אפשר לתקן אותה חששא דאין לדבר סוף. [דאף] דגבי מיתה אי אכ